

Hanebo-Tul

1981

Utgiven av Hanebo Hembygdsförening

ETT VARMT TACK!

till aktiva och stödjande medlemmar
i Hanebo hembygdsförening för Ert
uppoifrände arbete under det gångna året.

HANEBO HEMBYGDSFÖRENING

Harald Olsson
ordförande

EN GOD JUL

och

ETT GOTT NYTT ÅR

önskas alla Hanebo-Juls läsare!

God Jul tillämnas
av Hizzi och Victor

GYNNA HANEBO-JULS ANNONSÖRER

De representerar vår bygds rikt förgrenade näringsliv och
ger oss värdefull närservice.

Hanebo-Jul

1981

LÅT OSS GÅ TILL BETLEHEM

Betraktelse för Hanebo-Jul av pastor Eric Skölwe

Natten hade varit mörk och lång och den väg som folken vandrat höljd i töcken och skuggor. Visst hade stjärnorna glimmat i natten. Visst hade löftesorden ljudit genom profeternas röster. Men nu var det länge sedan man såg någon stjärna.

Sekler hade svunnit sedan den siste profeten upprepat löftet om den kommande Messias.

Hur var nu tillståndet i världen?

Det var natt. Natt med alla dess dystra kännetecken: mörker, ångest och oro. Hur kan man då finna den rätta vägen? Längtan fanns, men långt ifrån hos de flesta. Hoppet hade slocknat hos många.

Då når himlens hälsning dem som vaka och hålla vakt: Han är född eder Frälsare! Undret över alla under har skett. Gud har blivit människa. Han är här hos er, nära er. Inte långt borta i det fjärran blå. Ära vare Gud!

Låt oss då instämma i herdarnas beslut: "Låt oss gå till Betlehem." Inte för att se om det har skett, utan för att se vad som har skett.

Vad får vi se i Betlehem? Först av allt det Stora Löftets uppfyllelse, löftet om den kommande Messias.

Genom hela det gamla förbundets tid upprepas detta löfte. Gud svek aldrig sina löften till sitt folk Israel. Vi kan också lita på, att alla det nya förbundets löften ska infrias, ty Gud är trofast. Vi får se det största beviset på Guds kärlek.

All kärlek, även mänsklig, måste bevisas om den ska ha någon praktisk betydelse. Hela Jesu liv var ett bevis för Guds kärlek. På korset var denna kärlek dragen till sin yttersta konsekvens.

Vad blir resultatet av vandrigen till Betlehem? Det blir en sann julglädje. Glädje genom att höra. Herdarna gladdes när de hörde änglarnas budskap och sång, och den som lyssnar till julens budskap med ett öppet sinne ska fyllas av verklig glädje. Det är en trons glädje. Herdarna tvivlade inte fast tecknet bara var ett nyfött barn.

Endast tron mäktar se det stora i det lilla, det oerhörda i det till synes ringa och vanliga.

Vilka uttryck tar sig den sanna julglädjen? Den kan ge impuls till stilla begrundan, som hos Maria. Ta dej tid för stillhet och eftertanke mitt i allt jäkt, och julen ska få en verklig mening för dig.

Den sanna julglädjen tar sig även uttryck i vittnesbörd om vad man upplevt. Herdarna berättade om vad de hade sett och hört. Den visar sig också genom frambarandet av gåvor och offer. De vise männen frambar rika gåvor.

Men kännetecknet för stor glädje är inte minst sång. Miljoner människor ska också i år blanda sina röster med änglakören i de gamla, välkända julpsalmerna till en jublande lovsång:

"HAN ÄR FÖDD DEN UNDERBARE!"

Konfirmander 1981:

Hanebo: Lärare L.O. Almgren

Hanebo 1931, Bladins grupp

Segersta: Lärare Sven Bohman

Hanebo 1931, Ponténs grupp

Hanebo: Lärare Sven Bohman

Segersta 1931, Humbles grupp

Konfirmandjubiléer 1981:

Hanebo 1941, Ponténs grupp

Hanebo 1951, Ponténs grupp

Hanebo 1941, Anderssons grupp

Hanebo 1951, Bergmans grupp

Segersta 1941, Ströms grupp

Segersta 1956, Hedlunds grupp

VÄGAR I HANEBO

Våra vägar var tidigare gångstigar, som ofta följde upp-trampade djurstigar. Dessa stigar blev så småningom ridstigar och till slut kärrvägar, dvs. vägar som kunde användas av hjuldon. Dessa färdleder gick oftast över höjder, där det var torrast.

Redan i Hälsingelagen från 1300-talet fastställdes det i Byalagsbalken (XVIII):

”Envar som bor i en nyligen upptagen by, skall svara för vägarna över sina marker. Envar som bor i en gammal by, skall veta sin lott, som han tagit i byn”.

Vidare hette det, att den som inte ”gör broar” skulle böta

”Åtta örar i envar av tre lotter för de vägar, som gå till kyrkan och tinget, och de allmänna vägar som skola finnas om de tarva brokar och bjälkar”.

Alla vägar och broar skulle vara fem alnar breda. Den som inte röjde allmän väg fick böta. Även präst var skyldig att bygga broar och röja väg. Och han fick även böta lika mycket som bonden. ”Här gäller för prästen bondens lag” säges det.

I Konungabalken (X) stadgas, att den som tog upp konungens skatt, ”kungsåren”, skulle vara ”i hälsingarnas laga värn”, då han med sitt följe kommit över Mårdbäck – nuvarande Tönnebroån.

Våra fäder byggde som nämnts vägarna genom ”gångled”, dvs. efter tidigare gång- och ridstigar. Men på vintern användes särskilda vintervägar, ofta över isen på sjöarna. Då behövde det inte röjas så mycket.

Hälsingelagen fortsätter:

”Så skola hälsingarna hålla väg genom snö och göra skjutsning”. Vid Mårdbäck skulle de möta med *”åtta hästar för skjuts och med tio om man skulle göra väg”*, dvs. om de skulle ploga väg genom snön. På återvägen skulle de följa konungens fora till Hamrånge.

Bönderna i ”insocknarna” hade också skyldighet till dessa skjutsar, och hanebobönderna var säkerligen med om dem.

På 1600-talet började man bygga kärrvägar. Den s k ”jämtvägen”, som gick genom Hälsingland till Trondheim i Norge, var säkerligen rätt betydande. Det upprättades också ”sälöhus”, där de resande fick övernatta och i en staga från 1651 talas det om gästgivargårdar. 1660 beslutades det, att vägarna varje år skulle synas av tolvmännen. Länsman och tolvmännen kom då körande med häst och antecknade alla bristfälligheter. Detta var förhållandet ända fram till vårt århundrade, då vägstyrelsen 1924 övertog skötseln av vägarna.

Vid en visitation år 1302 bestämde ärkebiskop Nils Alleson, att en vilstuga, ett s k sälöhus, skulle upprättas på Ödmården, där de resande kunde taga in. Ödmården var ”20 raster” lång, och där byggdes ett ”sälöhus” ca en mil söder om Skogs kyrka. Byn kallas ännu i dag för Själstuga.

De som reste denna väg, som egentligen var kustvägen, kom kanske också över Hanebo på sin resa genom ”inlandet”.

En annan medeltida väg är den s k ”Jösse Erikssons kurirväg”, som gick genom Hanebo. Den utgick från Faxehus fruktade fäste i Söderhamn. Från den plats där Kilafors nu ligger gick vägen genom Belse och Bofara över bergen till Katrineberg och Källbo samt vidare över Hällfors och Svartnäs till Svärdsjö. Kurirvägen gick genom skogarna och undvek bebodda trakter, där kurirerna kunde riskera att bli anfallna.

Den 13 februari 1650 fick landshövdingen befallning att till regeringen svara på ”huru de tillförne varken rätt lagda eller röjda vägarne bättre kunna läggas eller röjas, så att resande bättre både vinter och sommar kunna framkomma bekvämare”.

Landshövdingen Ivar Nilsson Natt och dag svarade den 21 mars 1650, att de stora stråkvägarna redan var lagda och röjda ”såsom berg och dalar det medgav, så att de vägfarande kunde med vagn framkomma” och skulle varje år förbättras.

Det är osäkert om detta gällde Hanebo, där vägarna länge var dåliga.

Enligt historien gav Carl XI år 1696 nådig befallning, att den kärrväg som under drottning Kristinas tid brutits från Gävle genom Hamrånge skulle fortsättas längre upp genom landet. Det är denna väg som går genom Håkanbo över Stegberg och Röstbo och som nu knappast kan användas annat än som skogsväg.

Före denna vägs tillkomst fanns det förmodligen endast gång- och ridstigar genom skogarna. Nu kunde man rent av köra med hjuldon och medföra lass till förut isolerade trakter – som Hanebo då var.

När vägarna breddades, så att man kunde köra med hjuldon, följde man de gamla upp-trampade gångstigarna.

En karta från 1654, upprättad av Anders Börjesson-Gadd, visar att vägarna då i huvudsak gick där stigar fanns. Det var först när i sen tid fordonstrafiken blev allmän som de drogs fram rakt över odlade åkrar och genom skogar.

Två vägar som nu knappast syns men som fordom var

de de enda förbindelserna genom skogarna, gick genom Hanebo. Den ena gick från Hårga och följde Ljusnan till trakten av Färjsundet i Segersta, mitt emot Segersta kyrka. Där fanns det en färja, innan det byggdes bro över älven. Den andra gick från Lilltjära över Vallsänge och följde Bergvikens strand över Hamnäs till Skog. Denna väg var säkerligen en betydelsefull färdled söderut över Ödmården. Den hade också lokal betydelse före år 1577, då Hamnäs by överflyttades från Segersta till Skog.

När denna urgamla väg kom ur bruk och kärrväg anlades över Stegberget till Håkanbo, blev det en omväg över Långbo och Skogs kyrka för dem som skulle till Gävle. Haneboborna bröt därför en väg från Röstbo till Henninge. Vägen till Gävle blev på detta sätt 1 1/2 mil kortare. Den fanns i bruk år 1903.

Där den gamla ridstigen gick fram mot Hamnäs byggdes en 6 meter bred väg som AK-arbete år 1933. Tidigare kunde man här på sin höjd ta sig fram med cykel, om man också fick gå en del av vägen.

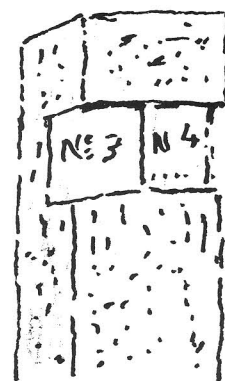
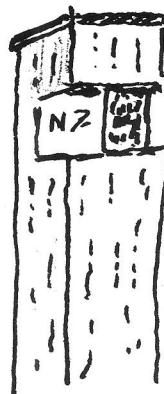
Vägen från nuvarande Kilafors söderut var fordom mycket backig och besvärlig. Man kom till den sk Sandersbergsbacken, genom Bruket efter ån och i sydostlig riktning uppför en brant stigning genom den sk Källhagen till folkskolan – nuvarande Björkprodukters fabrik. Om den sedan gick direkt till Sibö eller i en sväng mot Belse är ovisst. Troligen på föranstaltande av bruksägarna drogs en ny väg söder om smedbyggningarna på "sör" uppför en nästan lika brant backe. År 1922 byggde Norrlands statsarbeten en ny väg, den tredje, så att backen blev mindre, och på 1950-talet byggdes åter en väg – den fjärde – som sedan drogs genom Sibö över Lilltjärn i Lilltjära, där den anslöt till vägarna mot Hamnäs och Ockelbo.

Vägen från Lilltjära till Holmsveden byggdes 1933. I och med detta försvann de fruktade backarna i Röstbo och över Stegberget. Detta var också det fjärde förbättringsarbetet på denna väg.

År 1842 erhöles det statsbidrag för omläggning av Röstbobackarna med 1 000 riksdaler. Denna väg byggdes väster om den gamla. Kronobefallningsmannen A G Blombergsson åtog sig att ansvara för arbetet. Men han gjorde det förbehållet, att om det ej gick att få frivilliga arbetare, skulle sockenmännen arbeta efter gängled. De skulle då få 36 skilling per dag och för häst och man 1 riksdaler 24 skilling.

När denna väg var färdig uppsattes det milstolpar av järn märkta "O: i L, A Pruyz 1856". Det finns endast 5 sådana milstolpar bevarade i Hälsingland: 2 i Delsbo, 1 i Forsa, 1 i Bjuråker och så "Röstbostenen", som dock står strax intill rågången inom Skog. En stolpe närmare Skog är försvunnen och endast fundamentet finns kvar. Denna väg går från Röstbo till Skog.

Övriga fjärdingsvägsstolpar inom Hanebo är märkta G: III, F: A: U: Cronstedt 1785. De finns och har funnits i Hanebo på följande platser:

Vägmärken av trä och sten, vilka utmärkte gränserna för "grusskiften".
Teckning av Victor Johnson.

Plats	Kvar	Borta
Örbobackarna	1	
Röstbo	1	
Lilltjäraängarna	1	
Lilltjära	1	
Sandersberg	1	
Hällabacken	1	
Misstjärn		1
Granbo		1
Böle	1	
Innantjära		1
(Röstbo, Prytz 1856)	1	

Vid Misstjärn har vägen också ändrats flera gånger, och man kan spåra åtminstone två gamla vägar.

Vid laga skiftet i Kyrkbyn år 1860 föreslogs att vägen skulle läggas om från Norrbyn mot kyrkan och dras strax förbi hörnet av sakristian och vidare öster om byn. Förslaget möttes dock av en tydligen mycket stark opposition. Först 1872 och efter många strider byggdes vägen där den nu går. 1960 anlades så den nya vägen med viadukt över järnvägen, så att huvudvägen kom längre från kyrkan.

När stambanan på 1870-talet byggdes genom Hanebo, lades stationen på mark, som skänktes av Kilafors bruk. Efter bruket kom stationen att heta Kilafors. Det var förslag på att stationen skulle förläggas i Kyrkbyn och stationen hade så säkerligen fått heta Hanebo.

Väg till stationen byggdes endast från Polen, då det ansågs att det inte behövdes någon väg från Korset (Frivy). Man hade inte så bråttom på den tiden. Slutligen fick dock också Frivy direkt förbindelse med stationen.

Sörsockenvägen från Frivy över Hellbo till Bollnäs sockenrå blev inte intagen som allmän väg förrän 1897. Därför finns det inga fjärdingsvägsstolpar efter denna väg.

Sedan det blev station i Granbo, byggdes vägar dit från Granbobyn och Böle.

År 1867 beslöts det att anslå 3/5 av kostnaden för "hvalfning av Wassbron i Lilltjärä" och delägarna skulle försörja den med ledstänger och behörigen grusa.

Ända till den 1 juli 1924 då vägstyrelsen övertog ansvaret, underhölls vägarna av bönderna. Tidigare hade bönderna "vägskiften", som de skulle underhålla. De skulle också ansvara för att broar, som i allmänhet var "trummor" av trä, hölls i gott skick.

En ny tid ställde dock nya krav, och den 31 mars 1928 beslöt K.Maj: t att lämna bidrag av automobilmedel till många vägarbeten i landet.

Bland dessa bidrag finner man ett på 9 000 kr för omläggning och förbättring av vägen Bollnäs-Kilafors mellan banvaktstugan i Vik och vägbron över SJ i Lenninge. Tidigare hade erhållits 10 000 kr, och vägen blev nu något bättre. – År 1976 ändrades som bekant slutligen sträckningen radikalt.

Vid nämnda tillfälle – 1928 – anslogs också 20 000 kr. till omläggning och förbättring av vägen mellan Hanebo prästgård och Segersta kyrka. Förut hade erhållits 7 000 kr. Hela kostnaden beräknades till 17 000 kr. Förut var vägen mycket backig och krokig. Den har ännu idag samma sträckning som då den byggdes med hjälp av statligt bidrag.

Alla vägar inom Hanebo – utom byvägar – är nu belagda, permanentade.

Vägbyggnader som "nödhjälpsarbete" har förekommit flera gånger under 1900-talet.

Det största arbetet för att lindra arbetslösheten och som gick i kommunal regi, var vägen mellan Västansjö och Stugubacken. I oktober 1919 ansöktes om att få denna väg förklarad som ödebygdsväg och få statsbidragsmedel, men det avlogs. Under åren 1926 – 1943 anslog kommunen inte mindre än 46 000 kr. till vägen, vartill kom bidrag från enskilda.

Minnessten från vägarbete 1922-23.

Ett annat nödhjälpsarbete var, som nämnts, den s k Sandersbergsbacken 1922–1923. Då omlades också de s k Hammarsbackarna. Väg mellan Granbo och Acktjärä byggdes år 1927 och arbetena på Stugubackvägen fortsattes. Förbättring och ändring gjordes också av vägen Norrbyn – Norrfly, Lotan – Sörfly, Lilltjärä – Skog och Lilltjärä – Holmsveden. Tönsvägen från Löten till Hemstanäs förbättrades åren 1949 – 1950. Den 29 september 1959 öppnades en väg mellan Sibö och Lilltjärä.

Slutligen löstes, som tidigare nämnts, frågan om övergången av järnvägen år 1960 i och med viadukten över stambanan och ny väg Norrbyn – Kilafors.

Sommaren 1976 öppnades den nya vägen Hårga – Lenninge som länge varit planerad och önskvärd.

Åren 1976–1977 byggdes en kulvert för gångtrafik under vägen invid vägkorsningen Stationsgatan och väg 303 i Kilafors. – En välmotiverad och efterlängtdad åtgärd.

Gränsstenar mellan grannsocknarna och Hanebo uppsattes 1927 och högs av Uno Pettersson i Lilltjärä.

I bilismens barndom anställdes vägvakter, som med sina cyklar och enkla hjälpmedel kom och lagade de värsta groparna på vägarna. Den 1 januari 1928 övertog "vägkassan" vägunderhållet i samtliga väghållningsdistrikt i länet.

Landstinget har ofta behandlat vägfrågor och från dess arbete finner man flera intressanta uppgifter.

Underhållet av vägarna var för bönderna en svår börda.

Redan 1863 föreslogs lättnader för "själva vägunderhållet", så att "väg- och brobyggnadsskyldigheten måtte från den i mantal satta jorden öfverflyttas på öfrige i länet boende personer i förhållande till deras bevillningstaxering". En utredning var klar 1865. Det framkom då, att inom länet fanns 5 016 078 fot landsvägar samt 276 broar med en längd av 6 578 fot. Någon ändring blev det inte då, men från denna tid blev dock vägunderhållet betraktat som "mera en statsangelägenhet".

I det "natura" underhåll av vägarna som förekom under denna tid, ingick regler om "tiden för vägars lagning och grusning samt vägsynens hållande".

En lättnad för vägunderhållet var ett beslut, att det skulle bli "bredare hjulringar". De smala hjul som tidigare var vanliga skulle nu ökas enligt en lag av den 27 juni 1907. Flera förslag fanns, och det bestämdes slutligen att hjulringarna på arbetsåkdon skulle vara 8 cm. Man var dock medveten om att en så genomgripande reform inte kunde genomföras "över en natt": Tiden för förordningens ikraftträdande sattes till "10 år från det sammans dagtecknande". En viss uppmjukning kan också noteras. Genom lag den 2 juni 1922 bestämdes, att bredden på hjulringar "må icke sättas under 7 eller över 12 cm". – I vårt län användes en bredd av 8 cm, ibland upp till 10 cm.

Forts sid 19

Utmärkta hembygdsvårdare

Rubrikordens dubbla innebörd har i detta fall full täckning:

Två utmärkt förtjänta hembygdsvårdare, knutna till vår bygd, har nämligen av Gästrik-Hälsinge hembygdsförbund belönats med förbundets förnämsta utmärkelse.

Hembygdsföreningens årsmöte fick i år en särskilt högtidlig prägel, då i samband med årsmötesförhandlingarna tillkännagavs, att prosten **Ernst Pontén** och kamrer **Victor Johnson** tilldelats länets hembygdsförbunds förtjänsttecken i guld och emalj.

Det rör sej här om en sällsynt utmärkelse. Endast ett ytterst litet fåtal har tidigare tilldelats detta bevis för den samlade hembygdsrörelsens uppskattning. Hembygdsförbundets ordförande, Edvin Jansson, var också själv närvarande vid mötet för att personligen utdela heders-tecknen.

Tyvärre hade en av mottagarna, Ernst Pontén – numera bosatt i Skellefteå – inte haft möjlighet att närvara. Föreningens ordförande, Harald Olsson, fick i stället i uppdrag att till honom överlämna utmärkelsen och framföra föreningens tack för hans mångåriga och hängivna arbete för bevarandet av vår gamla bygdekultur.

Victor Johnson kunde personligen ur Edvin Janssons hand ta emot sitt förtjänsttecken. Hembygdsförbundets ordförande betonade vikten av att för framtida generationer bevara kunskapen om hur människornas liv tidigare gestaltat sig, om seder och bruk, yttre miljö och arbetsbetingelser.

Victor Johnson har i Hanebo-bygden varit en föregångsman på hembygdsforskningens område. Det arbete han lagt ned är, konstaterade talaren, helt enkelt fantastiskt och djupt imponerande. Inte mindre än arton hembygdsböcker har han skrivit för hand, noggrant noterande fakta, analyserande sägner och klargörande hur det en gång var. Under inte mindre än 28 år var Victor Johnson också redaktör för föreningens jultidning.

De erkännssamma orden var sällsynt välmotiverade.

Hanebo hembygdsförening och Hanebo-Juls red. gratulerar Ernst Pontén och Victor Johnson till den välförtjänta utmärkelsen och säger ett ärligt *TACK* för deras hängivna arbete i föreningens och hembygdsrörelsens tjänst.

Ernst Pontén stod en följd av år i ledningen för Hanebo hembygdsförening, och många minns med tacksamhet hans levande intresse, initiativrikedom och sällsynt fina känsla för värdet av vår gamla allmogekultur. Hans insats blev av bestående värde.

Harald Olsson framförde prosten Ponténs varma hälsning till årsmötet och alla föreningens medlemmar.

”HÄLSINGLANDS ÖGA”

I Svenska turistföreningens resehandbok ”Norrlands södra kustlandskap” utgiven 1904 talar man om sjön Bergviken som ”Hälsinglands öga”. Man möter värde- ringar som ”landskapets vänaste nejd”. Detta är inga överord, anser hanebosen Finn Rideland:

– Det är aktuellt att presentera Bergviken-området som en naturgeografisk och kulturhistorisk enhet. Här finns oanade värden att ta vara på ur hembygds-, natur- värds- och turistsynpunkt. Dagens kommungräns får inte blockera samarbetet från strand till strand, anser för- fattaren.

Under senare år har intresset för Sverige-turism ökat tämligen anmärkningsvärt. Detta gäller både lokalt och internationellt – allt fler svenskar semesterar här hemma, allt fler utlänningar söker sig hit. Nästan alla län i vårt land har noterat ökad turism, ökad inkomst. Dock inte Gävleborgs län om vi ser på höstens statistik från Sve- riges turistråd.

I oktober suckade lokalpressen över att vårt län inte är tillräckligt attraktivt för turister.

Men det är inte där bristen ligger!

På såväl lokalt som regionalt plan brister det i det turistiska medvetandet hos människor.

Befintliga turistvärden förringas.

Hur länge har vi egentligen fått oss itutade att ”Gästrikland är inget turistlandskap”!

Nej, Gästrikland är kanske inget ”riktigt” turist- landskap just för närvarande. Men med lite fantasi och handlingskraft skulle det lätt kunna bli det så småningom.

På samma sätt har stora områden inom Hälsingland, utanför den turistiska allfarvägen, undervärderats och förbigåtts. Bergvikenområdet befinner sig någonstans i mitten på utvecklingskalan. Med detta anser jag att det just här redan finns en bra grund för vidareutveckling av turism.

Mosaik av miljöer

Här har naturvännen mycket att hämta – från Kölberget i väster till Lynäsområdet i öster, från Borgberget i norr till Knupen i söder. Listan på mer eller mindre tillrättalagda utflyktsmål sväller snabbt utan att vi behöver färdas sär- skilt många kilometer från Bergvikens stränder. Kyrkby- tjärn och Fräkensjön är för mig ett par kära punkter från tidig vår till ett stycke in i augusti. Det är alltid lika spännande att vistas där. Vilka ”nya” arter får jag möta nästa år?

I berg både när och fjärran från Bergviken kan stenfalken häcka.

Sydöstra Hälsingland präglas av naturliga norrlands- gränsen, *Limes norrlandicus*. Den sträcker sig norrut mot Hornslandet och kan bäst beskrivas som en övergångszon mellan nordliga och mellansvenska eller sydliga inslag i vårt lands flora och fauna. Vi kan också tala om en klimatgräns och en topografisk gräns.

Alla de övergångsförhållanden som norrlandsgränsen uppvisar kan vi uppleva just i landskapet kring Bergviken. Här möter en norrländsk vågig bergkull- terräng den mellansvenska kustslätten, peneplanet. Här finns begynnelsen till de norrländska bergen och barr- skogarna men också ”oaser” med ädla lövträd (ek, alm eller ask m fl) som vid Kilafors bruk och Hamnäs. Också det levande kulturlandskapet är av betydelse för artrike- domen.

Enbart Kyrkbytjärn – som ju är knuten till Bergviken med Båthusviken och Båthusån – lockar ornitologer från när och fjärran. I anslutning till denna lerslättsjö häckar många fågelarter med i vanliga fall antingen nordlig eller sydlig utbredning, bland annat skäggdopping, svarthake- dopping, gräsand, kricka, bläsand, skedand, sothöna, tofsvipa, enkelbeckasin, storspov, skogssnäppa, grön- bena, brunand, knölsvan, vattenrall och rörhöna. I flyttningstider kan man se många rariteter rasta här och vid den intilliggande Innantjärtjärnen.

I april kan vi se blå kärrhök uppehålla sig här några dagar under resan norrut – den kan för övrigt vara en vanlig syn också på andra platser runt Bergviken. Och

I människans spår

Det ska bli intressant att se vad planerarna vill åstadkomma av "pärlan Mårdnäs" inom Segersta. Skogsvårdsstyrelsen har redan anlagt en strövstig i anslutning till badplatsen där – en promenadstig som mera informerar om länets skogsbruk än om kulturhistoria eller lokala naturförhållanden, tyvärr.

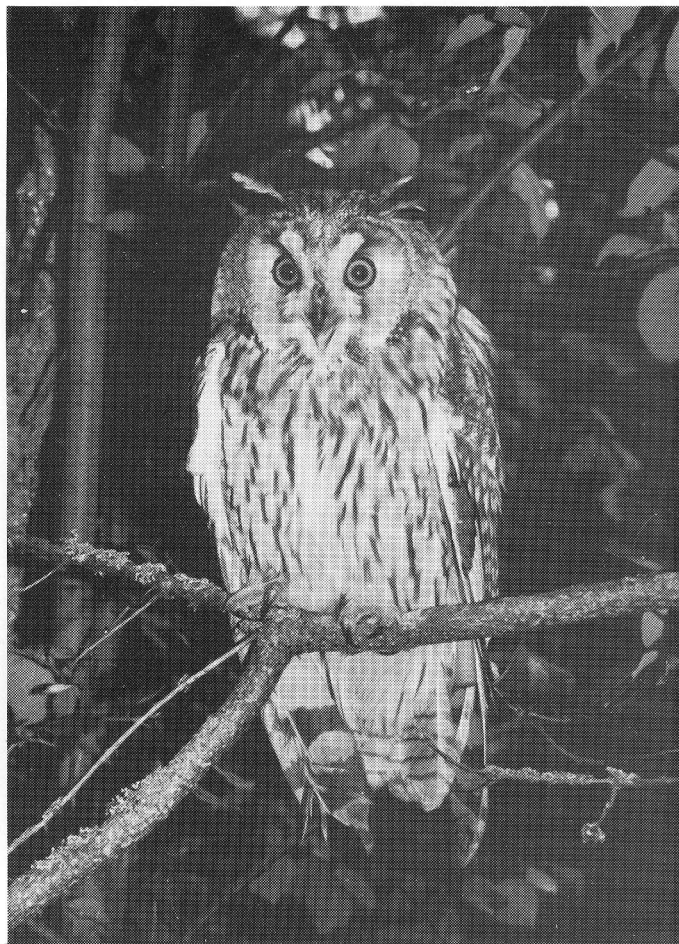
Annars är Mårdnäs av intresse för många grupper. Det är en historisk plats med spår av människans närvaro långt tillbaka i tiden. En kulturhistorisk stämning vilar över udden, en stämning som förhöjs av naturskönhet vart man än vänder sig. Här har Ljusnan sitt utlopp i Bergviken. När man står längst ut och blickar bort mot Bergvik, Hamnäsberget och Norrlandsporten med Digerberget och Kölberget, är det som att andas in av allt det som denna del av Hälsingland alltjämt kan erbjuda.

Och Borgberget! Ett helt litet sagoberg för sig. Lämningarna av fornborgen kan inte tala, de trolska gammeltallarna avslöjar inga hemligheter och utsikten över Ljusnans lopp – och Bergviken, återigen – förmedlar inte längre något av den betydelse som området har haft för människans överlevnad i tidigt skede. Man kan dock förnimma ett och annat. Järnvägsbron knyter an till en svunnen storhetstid efter lokala mått mätt. Här fanns länge ett flottningscentrum.

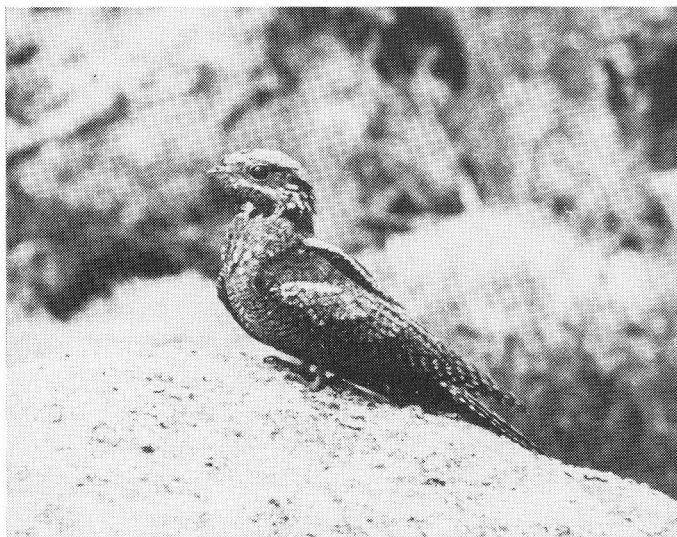
Historia och åter historia.

Gammeltallarna på Mårdnäs för tankarna till 1700-talets svenska urskogar.

Också hornugglan hör hemma i de skiftande miljöerna kring Bergviken, främst odlingsbygden.

Nattskärnan är en hotad art som trivs i bergens hållmarksskogar.

Industrimuséet i Bergvik får kanske omsider en motsvarighet på andra sidan sjön, vid Kilafors Herrgård där en gammal slaggstensbyggnad kan komma att restaureras och bli Bruksmuseum. En masugnruin från den ortens storhetstid finns kvar och ska bevaras.

På sin lummiga udde i sjön ligger sedan Skogs kyrkoruin och ruvar på minnen av en helt annan epok. En kort

Eric Jonssons sång bevarad

Saknaden blev stor, då Eric Jonsson – bygdens egen förnämliche sångare – för fyra år sedan gick bort. Detta gällde inte bara den stora menighet som samlades till julottan i Hanebo kyrka och traditionsenligt tidigare fått lyssna till hans tolkning av Adams julsång "O helga natt". Eric Jonsson hade generöst ställt upp i de mest skilda sammanhang och vid kyrkliga förrättningar av olika slag. Hans sång gav en särskild festivitas åt kyrkvigseln, liksom den kunde varmt och enkelt tolka sorgen och saknaden vid en kär anhörigs bortgång.

Under många år var han också ledare för manskören Sångarbröderna i Kilafors. – En inspirerande ledare, vittnades det allmänt om, och en sällsynt fin kamrat.

Men nu hade hans röst tystnat.

Denna höst har emellertid något hänt, som Eric Jonssons alla vänner både i vår bygd och långt över dess gränser har anledning att se fram emot med glädje och förväntan:

Till julhelgen ska nämligen enligt planerna föreligga en LP-skiva med några av Eric Jonssons bästa insjungningar.

De blev många under åren, alltifrån den egentliga debuten i ett radioprogram av Lars Madsen från Persmässan i Edsbyn år 1948 fram till senare år, med en starkt produktiv tid framför allt under 50-talet i samarbete med radions legendariske William Lind. I själva

verket blev Eric Jonsson vid denna tid en av de mest önskade och avlyssnade grammofon- och radiosångarna.

I en tidningsartikel för någon tid sedan, då planerna på denna minnesskiva började ta form, gav William Lind uttryck för sin stora uppskattning av Eric Jonsson både som sångare och människa. Lind har också aktivt deltagit i arbetet inom den kommitté som bildats för skivutgivningen. I denna ingår Sångarbrödernas ordförande Inge Englund, Kilafors, tekniker Sven Olof Olsson, Bofara, Arne Gustafsson (representant för Global Bild, Uppsala, som ger ut skivan) samt Gunnel Källström, Kilafors.

Kommittén har med noggrannhet och omsorg gått igenom vad som bevarats av Eric Jonssons insjungningar och i sitt urval för denna minnesskiva strävat efter att ge en så rättvisande och fyllig bild som möjligt av sångaren. Till hjälp i arbetet har också varit en inspelad kassett, i vilken Eric Jonsson själv valt de sånger ur sin repertoar som han själv tyckte bäst om.

Vi är övertygade om att detta initiativ att bevara en värdefull sångskatt kommer att uppskattas och att skivan kommer att få en vidsträckt spridning.

Den förtjänar det.

För materialet till denna presentation av arbetet med LP-skivan till Eric Jonssons minne tackar vi redaktör **Allan Nyström**, Bollnäs.

Red

---

tid utgjorde Bergviken något av en nordgräns för kristendomens spridning i inlandet, norrut.

Ja, gravfält, fornborg, en kyrka i ruiner, minnen från bruksepokens dagar och industrialismens genombrott i Sverige ligger som en ram kring hela Bergviken.

Badplatser eller rofyllda miljöer som Mårdnäs, Näset, Olbäcken, Skogsand och Lynäs med SMU:s sommarhem är "öppningar" som kanske inte alla känner till.

SMU:s sommarhem är också tillgängligt för allmänheten. Här finns till och med servering åtminstone under sommarens veckohelger. Till Trollbergets hjässa, strax intill, leder en stig mot ännu en utsikt, ännu en länk i den kedja av livsbejakande miljöer som omger denna sjö.

Visst har vi ett arv att förvalta, en helhet att odla och bevara i anslutning till Bergviken och dess närmaste

omgivning. Kilafors Herrgård, Knupbodarna, Kölberget och Hårgaberget samt Hanebo och Segersta hembygsgårdar förstärker området identitet.

Som en helhet betraktar man också Bergvikenområdet i några kommande Sverige guider. Där har kopplingen till Ljusnans dalgång norrut inte kommit med.

Bergvikenguide kommer

Hanebo och Segersta hembygdsföreningar har i samarbete med Hanebokretsen av Svenska naturskyddsföreningen utarbetat en Bergvikenguide som utkommer våren 1982. Där finns också en detaljerad karta över **hela** sjöområdet med allt det har att visa upp.

Foto, samtliga bilder: Finn Rideland

I Lilltjära skola för 70 år sedan

Märta Lindblom-Persson har haft vänligheten sända oss ett par skolkort från den tid hon själv gick i dåvarande småskolan i Lilltjära. Det är två kort, tagna vid samma tillfälle och visande samma barn i exakt samma inbördes placering. Vi kan inte neka våra läsare nöjet att se båda. Orsaken är lätt att förstå!

På red:s begäran har också författaren gett oss dessa minnesbilder av "hur det en gång var". Kanske kan de ge anledning till en viss eftertanke. . .

Klasserna 1 och 2 vid Lilltjära småskola år 1911. Lärarinna Karin Jansson.

Bakre raden fr. vänster: Erik Persson, "Kuppens", Jonas Johansson, "Rönninga", Sigge Skogsberg, Sandersberg, Olle Svedlund, Lilltjära, Nils Brink, Gusbo, Gustav Ekman, Lilltjära, Sven Johansson, Rasänge.

2:a raden bakifrån fr. vänster: Fredrik Johansson, "Rönninga", Olle Björn, Lilltjära, Harald Larsson, Lilltjära, Emilia Björklin, Lilltjära, Nanna Jansson, Sibö, Lovisa Skoglund, Gusbo, Gunhild Malander, Sibö, Ingeborg Kihl, Lilltjära, Mörke Pettersson, Sibö, Anders Johansson, Rasänge.

3:e raden bakifrån fr. vänster: Ingeborg Linder, Sibö, Jenny Forsberg, Sibö, Gunborg Tholén, Vallsänge, Märta Lindblom, Lilltjära, Signe Larsson, Lilltjära, Lotten Larsson, Vallsänge, Jenny Linder, Sibö, Ada Johansson, Sibö.

Sittande längst fram: Helmer Svedlund, Lilltjära, Bernhard Svensson, Sibö, Hilding Bergkvist, Lilltjära.

Skolkortet är taget på skolgården vid Lilltjära småskola, som än i dag är sig tämligen lik.

I skolsalen är numera vävstugan inrymd och där dunkar nu vävstolarna.

Bara denna enda skolsal fanns och vid tiden för kortet undervisades där två klasser samtidigt.

Borta är nu katedern, klockan på väggen och de stora planschererna som byttes vid årstidernas växlingar. Likaledes finns inte svarta tavlan längre, inte heller de många olika "spilorna", eller vad jag skall kalla dem, med siffror, plus-, minus- och divisionstecken i långa rader, efter vilka vi undervisades i räkning. Genom förflyttning åstadkoms räkneproblem i olika svårighetsgrader. "Spilorna" var upphängda på väggen bakom katedern.

Till vänster innanför dörren i ett hörn stod en vattenhink med skopa att nyttja för den som blev törstig. Samma hörn tjänstgjorde även som skamvrå. Att bli dömd att stå där med ansiktet vänt mot väggen och med ryggen mot kamraterna kan jag av egen erfarenhet intyga kändes förnedrande! – Varför jag fick stå där har jag glömt.

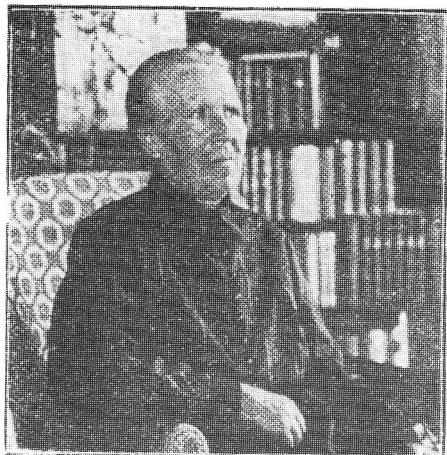
Gymnastik förekom aldrig, men kanske leken ute på skolgården under rasterna gjorde oss barn samma nytta. "Kurragömma", hoppa hage" och "kasta boll" m.m. utgjorde säkert ett fint rörelseschema.

Vår lärarinna hette Karin Jansson och var född i Gusbo 1857. Vi kallade henne Tant Karin. Hon nekade alltid att vara med på skolkorten. Tant Karin var ambulerande lärarinna i socknen med undervisning även i Kyrkbyn och Röstbodarna.

När Tant Karin kom till Lilltjära småskola, vet jag inte. I boken "Två Hälsingesocknar" står det, att Karin Jansson kom som seminarieutbildad lärarinna till Kyrkby- och Flygränderna år 1878. Min pappa Johan Lindblom, född i Innantjära 1871, kom att bli elev i hennes första klass, jag i hennes sista, då i Lilltjära.

Tant Karin var skolans allt i allo. Hon var inte bara lärarinna utan också såväl städerska som vaktmästare – med biträde av barnen att bära in ved och elda i kaminen. Sin bostad hade hon vägg i vägg med skolsalen.

Jag minns hur väl hon tog hand om de elever som hade lång skolväg och pulsat sej

Lärarinnan Karin Jansson. Bilden tagen i hennes hem på äldre dar. Vid sin bortgång den 5 augusti 1932 ägnades hon bla dessa minnesord i en skrift utgiven av Nationaltemplarorden i Hälsingland:

"Hon hörde till dem som i det tysta utföra ett kulturarbete, som knappast kan till fullo uppskattas. Hon var en pionjär inom nykterhetsrörelsen. Hon var ett ideal, som vi med aktning såg upp till."

trötta och våta i djup snö. De blev förplägade med något varmt att dricka och fick kläderna torkade i hennes bostad.

Skolåret sammanföll med kalenderåret. Om

... och för 50 år sedan

Sammandrag av ett föredrag i Lilltjära skola den 22 oktober 1981 av Erik Skoglund.

För 50 år sedan fanns det ingen skola i det centrala Kilafors. Ortens elever fick då gå i Lövlundaskolan vid Polen eller i skolan på Sandersberg, där Björkprodukter nu har sin verksamhet. Andra skolor i Hanebo fanns i Norrbyn, Kyrkbyn, Västerberg, NTO i Bofara, Loten, Granbo, Acktjärna, Tönsen, vid Bruket, i Västansjö och på två ställen i Lilltjära. Samtliga var så kallade B-skolor och varje lärare hade två eller flera årskurser samtidigt.

Eftersom mitt föräldrahem ligger i Svedja, var det naturligt att jag gick i skolan i Lilltjära och där började jag i "Lillskolan" 1929. Den ligger öster om järnvägen ungefär 350 meter från den nuvarande skolan, som då för tiden kallades "Storskolan". Lillskolan finns fortfarande kvar och den används nu som vävstuga.

Som första lärarinna skulle jag egentligen haft Edit Ström, som efter sitt giftermål kallade sig Ström-Pettersson, men hon var sjukskriven ganska länge vid den tiden och jag fick istället Karin Berggren. Om hon fortfarande finns i livet vet jag inte.

1931 började jag i Storskolan i klass 3 för Alma Häger, och om henne kan jag säga, att hon höll ordning och reda på oss barn. Det var ganska hårda tag, men så blev vi som vi blev också...

När jag kom upp i 5-6:an gick jag för den legendariske Edward Jonsson. Han bodde med

jag inte minns fel, började vårterminen den 1 februari och höstterminen den 1 september.

Skoldagen började med morgonbön, sedan vi barn i prydligt led tågade in från avklädningsrummet och ställt och tysta och snälla var och en vid sin bänk. Tankt Karin läste en bön och vi sjöng: "Din klara sol går åter upp". Den psalmen är för mej starkt förknippad med skoldagens början under mina första skolår, likaså dagens avslutningspsalm: "Så går en dag ifrån vår tid". Ännu, när jag hör de här psalmerna sjungas, upplever jag åter stämningen från de här ögonblicken i småskolan.

I avklädningsrummet åt vi vår medhavda matsäck. Jag bodde nära skolan och kunde med lätthet hinna hem för att äta men fann det på något sätt spännande att äta matsäck i skolan. Allt som oftast hade därför även jag ett smörgåspaket med mej.

På våren kom den efterlängtade utflykten och målet för denna var "Lappkälla", den idylliska gläntan i skogen efter vägen upp mot Spjutberg. Vägen dit upp via Västergårds åkrar och ängar in i skogen på sidan om Guckbacken gick bred och vacker i sakta motlut, tills vi fann en öppen plats. Det var liksom ett rum i skogen med träden runt om som väggar, den jämna och gräsbevuxna marken som golv och den blå himmelen som tak.

På den här platsen bodde en gång i tiden

sockenlappen*) och platsen för hans bostad kunde vi skönja litet av i utkanten av gläntan.

Från Lappkälla fick några gårdar i Lilltjärbyn sitt vatten genom en ledning från den där befintliga med tak överbyggda bassängen. Ett härligt friskt källvatten.

Utflykten till den här platsen uppskattades livligt av oss småskolebarn, men med åren i skolan vidgades vyerna och längre utfärder hägrade. Furuvik blev nästa mål i nästa skola. Fastän den platsen på denna inte var vad den är idag, var resan ändå en upplevelse. Jag minns Furuvik som en underbart vacker plats vid havet. Dit åkte man gärna också på den här tiden.

Att ha fått gå i småskolan i en liten klass, i en liten skola och i en liten by på landet, är inte det något som nutidens barn har anledning avundas oss äldre? Detta trots allt det nya och fina, som dagens barn har att glädja sej åt i skolan.

FOTNOT

*) Författaren berättar, att det en tid - i detta fall vid 1800-talets början - hände att det kom lappar vandrande söderut och bosatte sig i olika socknar. Där ägnade de sig åt allehanda yrken och gjorde sockenborna en hel del tjänster.

I Lilltjära slog sig en lapp (eller same, som vi nu säger) vid namn Lars Tidblad ner. Han var född år 1821 och bosatte sig på den plats som efter honom fick namnet Lappkälla, belägen på Västergårds ägor, Lilltjära nr 4.

sin familj i lärarbostaden alldeles intill skolan. Hans fru, Märta, var lärarinna i 1-2:an i Storskolan. Det fanns alltså två småskoleklasser i Lilltjära på den tiden, fast i helt skilda skolhus.

I lärarbostaden fanns det tre lägenheter och till att börja med var det enbart skolpersonal som bodde där.

VEDELNING

Jag minns mycket väl städerskan Hanna Sundkvist. Hon bodde i en lägenhet som var inrymd i ett uthus vid Utegården, strax sydöst om skolan.

På den tiden fanns det en kamin i varje klassrum liksom i varje korridor. Det var städerskan som skulle sköta eldningen. Hon fick börja tidigt på morgonen med att bära in ved och tända. Vi elever var tillsagda att vi skulle hjälpa till med veden, men det var vi kanske inte så ivriga med.

En annan som bodde i Utegården var farbror Åsberg, Arvid Åsberg och hans familj. Det var han som sågade veden till skolan och lärarbostaden. Av varje metervedsbit sågade han till tre klampar. När det var gjort högg han veden. Det gick åt mycket.

Utegården hade två hästar och det var de som drog veden till skolan. Jag minns särskilt hästen Bellman. Han var långhårig och inte speciellt stor. Ju tyngre lasset var, desto lägre sjönk huvudet på honom. Han gick faktiskt

och slickade marken när han drog något riktigt tungt! Det var en verkligt duktig häst!

SVÅRA TIDER

Vi måste komma ihåg, att det var mycket svåra tider i början av 30-talet. Arbetslösheten var stor och många hade svårigheter att klara ekonomin. Fria skolböcker hade vi inte, och bara det kunde leda till problem för många familjer.

Alla böcker vi använde måste vi hålla oss med själva - både läroböcker, skrivhäften och räknehäften. Jag minns att ett skrivhäfte kostade 15 öre. Sveriges historia kostade 80 öre.

Vid varje termins slut fick vi gå fram till vår lärare och betala de böcker vi fått ut under terminen. Räkningen kunde gå på några kronor. Det låter inte mycket nu, men på den tiden var det en ansenlig summa.

Det fanns barn som hade ont i magen och var riktigt sjuka när de skulle gå fram och säga att familjen inte kunde betala. Det måste ha känts hårt.

Den kände trubaduren Gunde Johansson säger att han hade fattiga men ärliga föräldrar och att det var därför de var så fattiga. Just det uttrycket passade säkert in på många familjer i våra trakter också.

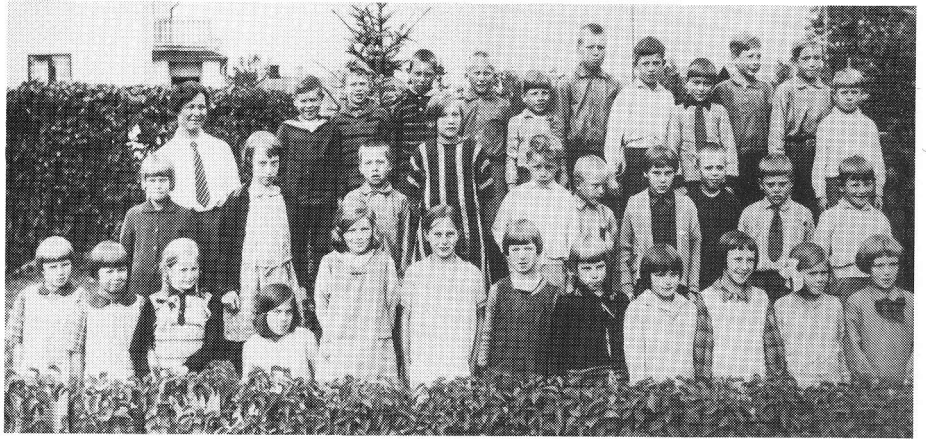
Någon skollunch serverades inte för 50 år sedan, utan alla hade matsäck med sig hemifrån. Den bestod alltid av mjölk och smörgåsar. Vi bytte ofta med varann så att vi

Klass 3-4, Lilltjärna skola, läsåret 1931-32.
Lärare: Alma Häger.

Översta raden från vänster:
Alma Häger, lärare, Sven Liljeby, Lennart Persson, Erik Persson, Elof Blomkvist, Arnold Jonsson, Gustav Ekström, Stig Berghund, Roland Kumlegård, Thord Hansson, Rolf Björn, Kurt Svensson.

Mellersta raden från vänster:
Rut Larsson, Britta Åsberg, Erik Ekström, Berta Lohström, Nisse Olsson, Evert Tjernell, Nanny Hellberg, Allan Bodell, Torsten Larsson, Rune Hägglund.

Nedersta raden från vänster:
Sonja Stolt, Viran Stolt, Anna-Lisa Karlsson, Ada Olsson, Margit Persson, Karin Johansson, Sigrid Svensson, Anna Åsberg, Britta Vengelin, Märta Larsson, Valborg Månsson, Ethel Larsson.

fick lite omväxling när det gällde pålägget. Där hemma blev i uppmanade att breda smöret på den slätaste sidan av de hårda smörgåsarna för att det inte skulle gå åt så mycket.

GLIMTAR FRÅN SKOLAN

Vi fick gå till skolan förstas och det kunde vara besvärligt ibland. Vägarna var dragna på annat sätt än nu och de var i betydligt sämre skick. Eleverna från Lilltjärna-hället måste över järnvägen vid banvaktstugan och där fanns det inga som helst varnings- eller skyddsanordningar. Järnvägstrafiken var livlig, men som tur var hände det aldrig några olyckor där elever var inblandade.

Skoldagen började halv nio. Efter inringningen ställde vi oss på led i korridoren. De som hade sina platser längst inne i klassrummet stod först, för det var noga med att vi gick in i god ordning. Först när läraren hade sagt "Var så goda och sitt" fick vi sätta oss. Det var inte nådigt att ha satt sig före!

Vi började alltid med psalmsång och bön, och det var även bön både före och efter lunchrasten.

I första klass fick vi till att börja med skriva med blyertspennor, men när lärarinnan tyckte att vi kunde skriva ganska hyfsat, fick vi bläckpennor. Oj, vad det var spännande! Men det var svårt att skriva snyggt. Pennstiftet ville spreta åt alla håll och bläcket kunde hamna där det inte skulle. Men så småningom gick det lättare.

Ganska ofta fick vi skriva uppsats och så här skrev jag om Storskolan i Lilltjärna 1931:

Vårt skolhus

Vårt skolhus är byggt av trä. Det är rött till färgen. Taket är av tegel. Skolhuset innehåller två våningar. På framsidan är det fyra fönster. På baksidan finns åtta fönster. På gavlarna är det tre på varje sida.

Tre skolsalar rymmer skolhuset och en gymnastiksal. I vårt skolhus bor ingen. Lärarna har en egen bostad.

På lördagarna gick vi också i skolan. Det var en dag som vi såg fram emot, för då fick vi låna böcker ur det lilla biblioteket som var inrymt i ett skåp. Vi hade alltid hemläxor, så på

vardagarna hann vi inte läsa några roliga böcker – det gjorde vi över helgerna. Speciellt minns jag Robinson Kruse och Onkel Toms stuga.

På rasterna, som varade tio minuter, spelade vi korgboll, lekte kurragömma, spelade brännboll och slog vippa. För den senare leken grävde man en liten grop i marken och lade ner en träpinne så att den stack upp en bit. Man slog till den med en annan pinne så att den flög iväg så långt som möjligt.

LOVDAGAR

Ett par dagar varje termin hade vi skurlov. De dagarna hade städerskan extra hjälp med såpan och rotborsten. Jag kommer fortfarande ihåg hur rent det luktade när vi kom tillbaka efter ett sådant lov.

På potatislovet skulle vi vara hemma och ta upp potatis. Helst skulle man också ha med sig bevis till skolan på att man verkligen hade sysslat med potatisupptagning.

I en femtio år gammal uppsatsbok hittar jag den här skildringen av hur ett påsklov kunde gestalta sig:

Vi började påsklovet den 18 mars och vi hade lov i 10 dagar. På våffeldagen åt jag våfflor och nästa dag var jag ute och åkte skridskor. Sen nästan hela veckan var det ju vardagar. Då låg jag nästan hela dagarna. På påskaftonen åt jag ett ägg och sen på påskdagen var jag sjuk, så nu spar jag ett tag innan jag äter något mer ägg.

INSPEKTION

Med jämna mellanrum kom skolinspektören på besök. Då förhörde han oss på olika saker, så att han såg att vi hade lärt oss någonting. Det fanns till och med en gymnastikinspektör som reste runt på kontrollbesök!

Hur det kunde gå till kan man läsa i en annan uppsats:

När gymnastikinspektören var här.

Igår var gymnastikinspektören här. Det var major Svensson. Då hade vi lekar. Det var roligt. Han var mycket snäll. Vi fick springa för det mesta. Först lekte vi några lekar. Vi höll väl på en timme. Majoren

frågade vem som kunde simma. Tord, Stig och Gustav kunde simma tjugofem meter.

Det var snö ute. Vi fick göra åkarbrasa och hoppa för att hålla oss varma. Igår fick vi sluta klockan halv elva.

Prästen i socknen var alltid självskriven som ordförande i skolstyrelsen då för tiden. I Hanebo var det alltså Pontén. Han kom vid avslutningarna och det var också han som skrev under betygen.

UTFLYKTER

Jag minns att vi hade utflykter någon gång då och då. En gång cyklade vi till Skog, där vi bland annat tittade på kyrkoruinen. Vägen över Hamnäs fanns inte då, så vi måste trampa den jobbiga gamla vägen förbi Röstbo.

På vintern åkte vi skidor till Beltbosjön ett par gånger, och vid en våravslutning fick vi göra en endagstur med buss till Orbaden – en lång resa, tyckte vi.

Men det som vi minns bäst var resan till Fattiggården, dvs det gamla kommunhemmet eller ålderdomshemmet i Sörfly. Det vi såg där gjorde oss faktiskt smått chockade. Jag tänker då på hur de så kallade "tokiga" behandlades.

I källarplanet fanns en "tokig" man, som hölls inom lås och bom. Vi fick titta på honom genom ett galler i ett fönster. Det är fruktansvärt att man kunde behandla gamla människor så för bara femtio år sedan!

BRA SKOLFORM

Jag tror att B-skolsystemet med två årskurser i samma klassrum har stora fördelar. Det ger möjlighet att lära sig hjälpa varann och ta hänsyn – de äldre hjälper de yngre.

Jag vill betona, att Lilltjärna skola har ett gott rykte, och jag hoppas att den får leva kvar. En skola har stor betydelse för bygden runt omkring. Därför hoppas jag också, att den utveckling som är påbörjad med nybyggnationer av egna hem i Lilltjärnaområdet ska få fortsätta.

Red. tackar **Bertil Arting**, som gjort detta sammandrag och haft vänligheten låta våra läsare ta del av Erik Skoglund's minnesgoda skildring av hur det var för ett halvsekel sedan.

Hanebosextetteten – en bygdens egen sånggrupp

En dag under fjolåret hade Radio Gävleborg ett inslag, som säkert fångade in många lyssnare runt om i länet och livligt uppskattades. Det var en presentation av vår bygds framgångsrika sånggrupp HANEBOSEXTETTEN.

Under många år – sammanlagt ett tjugotal – utgjorde dess framträdanden ett livligt senterat inslag vid sammankomster och festligheter runt om i Hälsingland och även utanför landskapsgränserna. Gruppen framträdde också i radio vid flera tillfällen samt presenterades i TV i programmet "Våra favoriter".

Sedan några år har det emellertid varit tyst omkring gruppen. Många minns den – och många har säkert saknat den. Har den definitivt tystnat?

Med sympatisk blygsamhet svarade ledaren, Rut Eismar, på intervjuarens frågor om hur det började, fortsatte och därefter slutade.

Början gjordes 1957, då några medlemmar i kyrkokören fann att den rent sakrala sången gav dem mycket, men att det också fanns en profan sångskatt värd att ta vara på. Man började träffas och sjunga tillsammans. Övningarna blev regelbundna. Man samlades en viss kväll varje vecka i medlemmarnas hem, hade stämövingar och tränade samsjungning, utökade undan för undan repertoaren och började framträda offentligt.

Fortsättningen blev ofta ganska jobbig – med engagemang ibland varje vecka – men den spontana uppskattningen gav självfallet stimulans. Att gruppen redan två år efter starten vunnit Folkparkernas talangjakt minskade inte efterfrågan!

Så småningom visade det sig dock, att alla resor och bortavaron från hemmet medförde problem för deltagarna. Barnpassning och andra plikter krävde sin tid – också under veckosluten. Det var ändå under sammanlagt ca 20 år, som man arbetade tillsammans, med regelbundna övningar både för att finslipa samsjungningen och utöka

repertoaren, som till slut omfattade omkring ett 100-tal sånger, visor och andra kompositioner, lämpade att framföra a cappella, dvs utan ackompanjemang. – Någon gång förekom dock även musikbelevning.

Slutet? Ja, lyckligtvis är det inte definitivt, även om gruppen sedan några år inte längre framträder offentligt. Sammanhållningen är obruten, och man träffas alltså, som regel en gång i månaden. Och då sjungs det alltså, ofta respektive medlemmars favoritmelodier, i flera omgångar. Till allas glädje.

Men **helt** är inte den allmänhet utestängd som under så många år uppskattade den väl samsjungna gruppens framträdanden. Tvärtom.

Hanebosextetten har nämligen genom **Sven Olof Olsson** (välkänd för denna tidnings läsare som Sven-Olle i Bofara) utgivit en kassett med inspelningar gjorda i hans egen studio. Materialet för denna produktion är hämtat från åren 1969 – 1980 och utgör ett fint urval ur den repertoar gruppen så ambitiöst övat in och framträtt med. Det behöver inte särskilt påpekas, att inspelningen gjorts med stor omsorg för att bevara både klangfärg och samsjungning.

Det kan nämnas, att Radio Uppland medverkat vid slutförandet till färdig produktion. Ansvarig utgivare är Global Bild AB, Uppsala, producent Sven Olof Olsson och för kassetten omslag svarar Bengt Åke Olsson, Kilafors.

Kassetten kommer att finnas i vissa av ortens affärer samt förhoppningsvis på flera platser i länet. Vidare kommer Hembygdsföreningen att tillhandahålla ett antal kassetter att distribueras vid olika sammankomster i bygden.

Hanebo-Jul säger både ett TACK och ett LYCKA TILL!

Från vänster: Iris Larsson och Karin Eriksson, 2:a sopraner, Gunvor Olsson och Rut Eismar (ledare), altar, samt Doris Lindblom och Gunborg Lönn, 1:a sopraner.

MINNEN KRING ETT FOTOGRAFI FRÅN 1917

Sammandrag av en intervju med Jenny Krantz den 11 oktober 1978.

Jag minns så väl den dagen, när Henning Eriksson från Gusbo tog den här bilden vid Knupbodarna.

Det var i månadsskiftet juli-augusti 1917 och vi var sex ungdomar, som hälsade på Elin Larsson för att fira hennes namnsdag. Elin-dagen inföll på en tisdag det året och eftersom vi inte kunde komma hemifrån en vardag, fick vi göra besöket söndagen före eller efter – jag minns inte riktigt vilket det var.

När jag ser det här gamla fotografiet, är det så många minnen som kommer fram och jag ska berätta en del av dem. Allra först ska jag presentera ungdomarna på bilden.

Den glade gossen längst till vänster i grå - kostym och hatt är Axel Svedberg från Sibö. Det var han som tillverkade skidvallen "Lappglid" och gjorde namnet Kilafors känt över hela Sverige.

Han som sitter på huk och låtsas äta direkt ur en kastrull med träsked är min bror Emil Nilsson. Han var jordbrukare och tog över vår fädernegård Nils-Nils i Gusbo. I många år hjälptes Emil och jag åt att sköta gården, och när vi sedan gifte oss på var sitt håll fortsatte våra familjer att hjälpas åt.

Ägorna vid Nils-Nils var inte så stora, bara 16 tunnland, men min make arrenderade ytterligare mark och vi hade ganska många kor.

Jenny Krantz framför en förstoring av kortet.

Vid Knupbodarna sommaren 1917.

Flickan mitt i bilden med skolmössa, flätor, vacker klänning och lappskor är Sigrid Jons-son från Klövsand, Strömsund. Jag lärde känna henne, när hon som 16-åring började i folkhögskolan i Bollnäs den 8 maj 1916. Att hon hamnade i Bollnäs var egentligen en slump.

Sigrid var uppe i fjällen med sin renhjord någon gång 1915. Matsäcken hade hon inlindad i tidningspapper, och när hon plockade fram smörgåsarna råkade hon läsa en annons från folkhögskolan. När hon så kom ned till bebodda trakter igen, skrev hon till skolan. Men hon var för sent ute – alla platser var upptagna. Rektorn svarade emellertid på hennes brev och önskade henne välkommen året därpå. Och då kom hon.

Jag minns så väl när jag såg henne första gången i skolan. Alla sina tillhörigheter hade hon med sig i en liten skinsäck, som hon bar på ryggen. Hon var mycket skicklig med sina händer, och alla kläder hade hon sytt själv – de som hon har på fotografiet också.

När hon kom till folkhögskolan, hade hon bara räknat två räknesätt, addition och subtraktion, så rektorn fick ge henne extra lektioner. Men hon lärde sig snabbt och blev en mycket duktig elev.

Så småningom gifte sig Sigrid med den store renägaren Rutfjäll, kom till Vittangi, blev

lärare för samebarn och följde med samerna allt eftersom de flyttade, tills hon efter många år började undervisa i en stor internatskola för samer i Härjedalen. Hon har framträtt i TV och radio flera gånger. Då har hon berättat om samerna och deras seder.

Flickan i vit klänning och med räfsan i handen är jag själv, "Nils-Nils Jenny". Jag föddes den 13 mars 1896.

Min fars föräldrahem var Ol-Nils i Valls-änge, och där var jordbruket ganska stort. Farfar hade fyra söner och när egendomen skulle delas tog min far, Nils Nilsson, en utäga i Gusbo. Där bröt han sten och röjde i buskbacken och så småningom byggde han ett boningshus och en ladugård. Jag minns bland annat att min far brukade lägga flera lager myrjord eller torv i botten av dyngstan för att gödseln skulle drygas ut. – Det kallades att köra in mock. Ibland hade vi sommarmöten hemma hos oss och då kom det mycket folk.

Min bror Emil och jag hjälptes åt att sköta gården, som sagt. Fast jordbruket inte var så stort var det knogigt ändå. Vår far låg sjuk sju år och därför måste vi andra arbeta med allt.

Den unge mannen som blåser i ett horn på fotografiet är Vilhelm Eriksson, bror till Henning Eriksson, som tagit kortet. Bröderna kom från Rotbergs i Gusbo och de var intresserade av allt möjligt, bland annat bilar. Deras

föräldrahem lär ska ha stått i Röstbo för länge sedan och tjänstgjort som bostad för rallarna, när de byggde stambanan.

Vid smörkärnan står vårt festföremål och värdinna, Elin Larsson från Vallsänge, den som varit bopiga vid Knupbodarna allra, allra längst. Kärnan hade hon inte ute på bygatan i vanliga fall förstås, men det var väl så, att Henning ville ta bilden just så här.

Henning var en skicklig fotograf och försökte ofta få bilderna så intressanta som möjligt. En gång klättrade han till och med upp på taket som skyttar i bakgrunden och släpade med sig både kamera, stativ, svart skynke och glasplåtar!

Den som har skarp syn kan kanske upptäcka en liten, liten björk alldeles till höger om grinden bakom Elins rygg. Då var den bara ett par decimeter hög, men nu är den Knupbodarnas mäktigaste lövträd!

Det var alltid roligt att komma till vallen och hälsa på Elin och hennes syster Marta. På vardagarna hade vi så mycket att göra i jordbruket hemma i byarna, så då kunde vi inte slita oss lösa. Men på helgerna tog vi igen den skadan!

Elin och de andra på vallen var alltid generösa och bjöd på smörgåsar med getost, pank, messmör och annat gott. Vi låg över hos Larssons, och om vi var så många att vi inte fick plats där, kunde vi hyra in oss i någon stuga som stod tom. Det blev inte särskilt mycket sömn de nätterna!

Upp till Knupbodarna gick en ganska bred stig då för tiden. Ungefär halvvägs mellan Gusbo by och fäbodvallen låg två stora flata stenar på vardera sidan om stigen. På dem brukade fäbodpigorna lägga ut rosetter av granris, precis som vi brukade lägga ris utanför broarna förr i tiden. När man gick förbi och såg färskt granris där, förstod man att någon piga passerat nyligen.

Jag minns en natt, när jag var på väg uppför stigen tillsammans med den gamla bopigan Margta Johnsson, som bodde vid Klings. När vi kom till vilstenarna, satte vi oss ner en stund.

Rätt som det var, fick vi höra sång uppe i bergen. Det verkade lite mystiskt så där sent. Efter en stund hörde vi steg och Anna Björklin och hennes granne Inga Skoglund skyttade fram i mörkret. De hade varit uppe och hämtat mjölk vid Knupbodarna och dröjt sig kvar länge. Antagligen tyckte de, att det var trevligare att gå i mörkret under sång.

Vi tyckte, att det var vackert att lyssna, men sångerskorna blev visst lite förlägna över att vi hört dem, för de tystnade, så snart de fått syn på oss.

Någon sång hörde vi inte mera den natten. .

Hänt under året som gått I Hanebo. . .

Hanebo hembygdsförening har programmenligt genomfört årets olika begivenheter med årsmöte, hambovecka, öppethållande med servering på hembygdsgården i Hårga samt vid Säfstorpet i Acktjärna. Ringlekar har vi också haft.

Årsmötet hölls i församlingshemmet.

Ordföranden kunde notera, att 1980 varit ett mycket gott år för föreningen och uttryckte sin glädje över alla de gåvor – inte minst av gamla föremål – som föreningen mottagit.

– Vi äldre, fortsatte han, minns den gamla tiden. Men många i de nya generationerna vet inte mycket om hur man i äldre tider levde i vår bygd, hur saker och ting framställdes och

vilka redskap man hade. Hembygdsgårdens samlingar kan ge värdefulla glimtar av bygdens historia.

Till ordförande omvaldes Harald Olsson, Granbo. Övriga ledamöter blev Erik Andersson, Helge Björklund, Ulla Jonsson, Birger Jonsson och Ingrid Jonsson, samtliga omval, samt Alice Wall, som efterträder Stig Andersson vilken avböjt omval.

Under den gemytliga aftonen spelade ungdomarna Gunner Almén och Thomas Westling ett stort antal låtar på fiol. De började spela som riktigt små, har nått en anmärkningsvärd färdighet och håller nu med den äran den gamla spelmanstraditionen vid liv.

Ingrid Olsson, Hallen, Anna Jonsson, Innantjärna, Agnes Larsson, Tönsen, och Anna Olsson, Lotan, demonstrerar hur linet bearbetas.

Två Hälsingesocknar

– den hembygdsbok för Hanebo och Segersta som utkom år 1934 – har som bekant sedan länge varit utgången ur bokhandeln. I föregående nummer av Hanebo-Jul meddelas, att hembygdsföreningarna i Hanebo och Segersta beslutat att ett nytryck ska ske. I detta kommer också denna värdefulla bygdehistoria att kompletteras med uppgifter om utvecklingen under senare år fram till vår tid.

Också denna gång måste av naturliga skäl upplagan bli begränsad. För att alla intresserade ska ha möjlighet att försäkra sig om ett exemplar har emellertid föreningarna utsett två personer att ta upp förhandsbeställningar. Det är:

för *Segersta* Maj-Britt Björk, Djupa 186,
820 19 Landafors, Tel. 0278-531 47,
samt

för *Hanebo* Olle Eriksson, EH, Box 29,
823 00 Kilafors, Tel. 0278-501 19.

Enligt de beräkningar som gjordes i fjol skulle priset komma att bli högst 55 kr för häftat och 75 kr för bundet exemplar. Med den alltjämt fortskridande ökningen av tillverkningskostnaderna är det möjligt att dessa priser något måste justeras. – Å andra sidan: Ju flera förhandsbeställningar, desto säkrare avsättning och därmed ökad chans till ett humant pris!

Vi är övertygade om att många av denna tidnings läsare – kanske inte minst gamla Hanebo- och Segerstabor i förskingringen – inte ska försumma detta tillfälle att förvärva ett standardverk om vår bygd.

Det är dessutom en utmärkt present vid kommande högtidsdagar i släkten och vänkretsen!

Den linodlings- och beredningsfilm som visades vid årsmötet spelades in i Granbo 1958 av dåvarande kommunalingenjören Sven Edenborg.

Medverkande i filmen är Sven Olsson född 1881, Helena Brolin född 1886, Harald Olsson, Ingvar Nord samt hästen Florry.

Linåkern var belägen nere vid natursköna Ljusnan, och filmen är inspelad i färg.

Som fortsättning på filmen, vilken slutar med att linet sänks i vattnet för rötning, demonstrerades vid årsmötet linberedning med gamla handredskap från det att linet bråkas och fram till och med spinning.

På bilden syns från höger, hur **Anna Olsson**, Lotan, hanterar en gammal linbråka. Ett arbete som vid en vattendriven linskäkt kallas för att klappa eller stampa linet, dvs man knäcker vedämnet på linstjälkarna. Sedan arbetar **Agnes Larsson**, Tönsen, linet med en gammal skäktkniv. Linet ligger över en "skaft-fot". **Anna Jonsson**, med tidigare adr. Innantjärna, "grer" ut linet på sitt knä för att sedan göra ett "linhavve" färdigt för spinning. **Ingrid Olsson**, Hallen, är längst till vänster i full färd med att spinna.

Hembygdsgården har hållits öppen två veckor under sommaren med servering och loppmarknadsförsäljning.

Sally Norlanders frikostiga bidrag till försäljningen gjorde den extra rolig och inkomstbringande.

Till hembygdsgården är skänkt av **Sally Norlander**:

- 1 "bröskålskorg" (förningskorg),
- 2 st eldgafflar
- 2 st kungatavlor och andra tavlor,
- 1 st "opphämtatäcke",
- 1 st sockerhack,
- gamla manschettknappar till kvinnodräkt,
- gamla kläder och mycket annat.

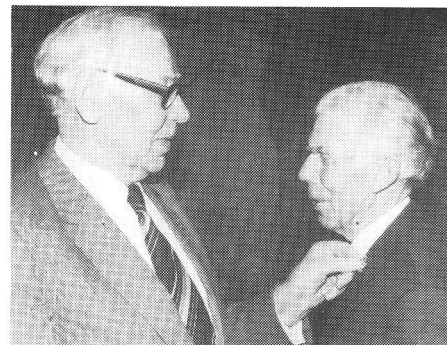
Nämnas kan också, att Norlanders förfäder i rakt nedstigande led härstammar från Ol-Nils i Hårga och är födda i den gamla gård som numera är Hanebo hembygdsgård.

Kopparslagaren i Hallen Per-Erik Petterssons verktyg, fint uppsatta på en tavla, är skänkta till hembygdsgården av Erland Eriksson.

Den 5 augusti hade Hanebobygden Staffanskören från Söderhamn med tyska sångar-gäster här på besök. Efter bergsbestigning på Hårgås i ljuvlig sommarvärme kunde hembygdsgården hälsa välkommen till dukat bord.

Senare på kvällen gav de utländska gästerna ett rikt omväxlande sångprogram i Hanebo kyrka.

I samband med O-ringen hade Utomhertens spelmannslag samt Bernt Lindström med kör

En höjdpunkt vid årsmötet – **Victor Johnsson** mottar **Gästrike-Hälsinge hembygdsgårdsförbunds förtjänsttecken**.

och bockhorn musikunderhållning vid Säfs i Acktjärna, där också lite förplägnad var anordnad.

Alltid är det någon som för första gången upptäcker denna underbara plats, så också denna gång.

Musikanterna rådgjorde om möjligheten att byta av varann och ställa upp med musik vid visningen av soldatorpetet på onsdagskvällarna. Önskvärt var att man då också kunde ha servering där. – Vi hoppas att båda sakerna kan förverkligas nästa år.

Anna-Lisa Olsson

... och i Segersta

Segersta Hembygdsgården kan se tillbaka på ett år med både många och skiftande händelser. Med hänsyn till att allt sker på frivillighetens väg får aktiviteten betecknas som stor vid såväl Hembygdsgården i Segersta som vid Ovanhedens Bygdegård i Djupa.

När man som jag som ny ordförande studerar föreningens handlingar, ser man att traditionen är djupt rotad i verksamheten och de stora händelserna under året som verksamheten kretsar kring är **Valborgsmässoafton, årsmötet, midsommarafton** och **aktiviteterna under sommarmånaderna juli – augusti**.

Efter en lång vinter hade man hoppats, att med valborgsmäss skulle våren komma och ljuset besegra vinterns mörker. Denna afton var emellertid vädret det mest miserabla. Man måste vara varmt klädd och låta fantasin spela, om man skulle tro att det var vårens ankomst som firades, när kyrkans juniorer tågade med facklor över bron och vårkasens lågor slog upp mot skyn.

Kvällen blev – vårens ankomst till trots – snabbt mörkare och kyligare och publiken ivrig att komma in i värmen och till kaffet i församlingshuset.

Talet till våren hölls av Sven Boman.

Söndagen före valborgsmässoafton hade man vårkase i Djupa. Man hade även ordnat auktion och bjöd bl a på vid Bygdegården bakat tunnbröd.

Bollnäs ungdomsblåsorkester konserterar vid Hembygdsgården i Segersta.
Foto: **Sven-Erik Olsson**.

Annandag Pingst har blivit den dag då föreningen enligt tradition inbjuder till kyrk-kaffe på Hembygdsgården. I samband härmed hålls årsmöte. Så skedde även i år.

Det blev stor ommöblering i styrelsen, då tre ledamöter avsat sig sina mandat, nämligen **Gustaf Andersson, Ingemar Andersson** och **Sven Boman**. Till nya styrelsemedlemmar

valdes **Ritwa Brodén, Rolf Malm** och **John Nilsson**. Den senare valdes också till föreningens ordförande. De avgående medlemmarna tackades för det uppoffrande arbete de nedlagt för hembygdsgården.

Så är vi då framme vid den tid på året då föreningen har sitt största arrangemang, nämligen **Midsommarafton**. Den är känd långt

Vid passerandet av en syrenhäck

Vid den gamla gården finns en syrenhäck. Ingen vet riktigt hur gamla de timrade husen är och detsamma gäller syrenhäcken. Båda har funnits så länge de äldsta byborna minns – och säkert långt före deras tid.

Och varje år blommar den igen till allas vår glädje, när senvåren mjukt går över i försommar.

Blommar. Och doftar. Jag känner dess milda men ändå starkt aromatiska doft, då jag i kvällningen passerar den på väg mot Stormtomtens björkdunge, där träden just fått sina första "musöron". Jag känner doften. Och minns. . .

Det är ofta dofter, som kommer en att minnas. Ibland undrar jag, hur många det är i min generation som av doften från en blommande syrenhäck på ett underligt sätt kan känna sej förflyttad mer än ett halvsekel tillbaka i tiden. Själv blir jag för en stund åter en kortbyxpojke, som på examensdagen är på väg in i den kvällen förut "lövade" skolsalen. Där fanns björklöv och många av ängarnas blomster. Men mest syrener, i varje upptänklig vrå. Tom på varje bänk satt syrenkvistar. Luften var mättad av deras intensiva dofter, försynt blandade med liljekonvaljernas på katedern och orgeln.

Det var den sexåriga skolgångens högtidliga final, upplevd med vattenkammatt hår, nystruken skjorta och vemod i själen.

Ty på den tiden visste man, att runt skolans knut väntade för det stora flertalet sjätteklassare något helt annat än en varsam slussning genom olika utbildningsvägar in på det stråk av livet som passade en bäst.

Det var yrkeslivet som omedelbart tog vid. Ett yrkesliv med ganska hårt klimat och ofta utan reglerad arbetstid.

Vi har kanske glömt det. Men så var det ännu på tjugotalet.

Vad minns jag, konkret, från denna sista examen i syrenernas tecken?

Inte mycket, tyvärr. Jag skulle ha velat komma ihåg mer.

Näst syrendoftan, som böljar djup och mäktig kring hela scenen och som blev det medium som väckte det förgångna till nytt liv, minns jag egendomligt nog mest *tystnaden*.

Medan läraren blåddrade i koralboken efter Den blomstertid. . .

Medan han dröjde ett ögonblick, innan han reste sej efter den sista tonen och hans något tremulerande tenorstämman, på ett säreget sätt blandad med flickornas ljusa röster, ännu vibrerade någonstans långt borta. . .

Medan han väntade på svar på en fråga, beredd att ge en ny ledtråd om så behövdes; den tillfrågade skulle, som alltid, först ha sin chans. . .

Medan han tog upp sin portfölj och la

traven med de hopvikta avångsbetygen framför sej. . .

Jag minns, fullt korrekt, inte en fråga, inte ett svar. Vad jag minns är egentligen endast själva atmosfären i den gamla skolsalen denna för oss trettonåringar på sitt sätt historiska dag. Ja, därtill också en och annan detalj som, omedvetet registrerad, ännu efter flera tiotal av år står fram med sällsam skärpa: ett rött hårband, konstfullt knutet, vippas snett åt höger framför mej; plåten med tillverkarens namn på järnkaminen, halvt dolt av en syrenklase; en rad mammor – bland dem min egen – på långbänken invid. Och så en viss irritation av mina nyinköpta sandaler. Jag hade dragit åt vrinstremmen lite för hårt, men sånt kan man ju inte justera under pågående lektion!

Både den imponerande järnkaminen och hela skolan utrangerades snart. Skolan fick sedermera tjäna annat ändamål. Ett tag, under en period av akut lokalbrist, blev den dock tagen till nåder igen, förmodligen efter en hastig renovering, som utplånade sotet från de otaliga björkvedskubbar vi pojkar körde ner i kaminens ginungagap.

Vi lever i nuet, och detta förändras snabbt, ibland snabbare än vi hinner med. Det gäller de mest skiftande grenar av samhället och dess liv. Det gäller inte minst skolan.

Vi sörjer ingalunda varken de gamla järnkaminen eller skollärares lagenliga kofoder. Vi vill inte ha tillbaka den tid då trettonåringarna obönhörligt kastades ut i fabriker och verkstäder, jordbruks- och skogsarbete eller springpojksjobb. Till långa dagar med snål timpenning och många av nödtvång placerade där de minst av allt passade.

Vi inte bara accepterar mycket av det nya. Vi välkomnar det.

Vi vet också, att det alltid ligger snubblande nära att se det gamla genom färgade glasögon, att romantisera det som nu är förbi.

Nej den gamla tiden var för flertalet minst av allt god. Mycket av det gamla är förvisso inte värt några tårar. Det fanns nog av dem *då*.

Men ingen kan göra sej urarva. Det finns, trots allt, bestående värden också i det som en gång var. Det finns ett förflutet som lever.

Till exempel: minnet av en *livshållning*, värd vår respekt.

Den kanske ofta gestaltades i en snäv och påver ram. Det var inte sällan fråga om en vardagslivets sega heroism, som vi – i min generation – kanske bara snuddade vid; vi var trots allt gynnade jämfört med äldre tiders människor.

Sjätteklassarna som en gång för länge sen satt där nystrukna i syrendoftan examensdagen kom nästan undantagslöst från hem med ganska karga villkor. Vi torde samtliga nu ha nått en standard, som varken vi själva eller,

ännu mindre, våra föräldrar då anade. Detta utan att någon av oss tagit något kliv uppför den sk samhällsstegen. Vad väntade vi oss av livet, sen vi fått våra betyg, bockat eller nigit och för sista gången släntrat ut genom skolgrinden?

Ingen minns det väl riktigt. Jag vet inte heller mycket om hur ödet gestaltade sej för kamraterna från denna examen. En del blev kvar i bygden, andra sökte sej bort. Och när vi oförmodat nån gång stött ihop, visade det sej ofta att vi inte mindes samma saker. När gör man egentligen det?

Men ändå fanns det för oss alla en likartad erfarenhetsgrund och en gemensam nämnare i våra minnesbilder.

Kanske kan man ändå kalla det just minnet av en – livshållning. Och vad som i erinringen kanske främst kännetecknade denna var ett självklart accepterande av att det ställdes *krav*. På var och en. Och det gällde att försöka motsvara de kraven. Utan att vika undan eller begära assistans. I första taget.

Det är sant: *då* var ofta kraven ännu alltför hårda. Den gamla onda tiden levde delvis kvar. Detta gällde inte minst vad som mötte de ännu outväxta och omogna "livs-abiturienterna" i den dåtida folkskolans avgångsklasser.

Nu är allt här så oerhört förändrat, och vi har all anledning att välkomna mycket av det som skett. Inte minst den senare – väl också mjukare – starten i arbetslivet och de många öppna utbildningsvägarna.

Men hur är det? Ger vi dem som nu vandrar ut ur skolorna just den ska vi säga *livs*-beredskap de behöver? Beredskap inför de krav livet också nu ställer. Trots allt. Trots alla de dukade borden.

Det är tyvärr sant: Vi som nu är medelålders och äldre har sannerligen ingen anledning att förhäva oss. Vad gjorde vi själva av den värld vi skulle vara med om att forma? Vad är det för arv vi lämnar efter oss?

Och vad är det som till slut betyder mest? Inte är det orden. Det var inte de som påverkade oss mest. Och lika lite är det vad vi nu säger som betyder mest för dem som kommer efter oss.

Det är vårt eget sätt att leva.

*

Nässlor som blommar vid en torpknut har för oss alla, av kända skäl, blivit något av en symbol. Doften av en syrenhäck denna försommarkväll hade för mej en liknande funktion. Den framkallade något för längesen upplevt, och den rullade upp en associationskedja, som i många vindingar ledde fram till frågan vad som innerst formar ens liv.

Elow Brolin

God Jul och Gott Nytt År

tillönskar följande företag

 <p>SKOGENS KOL AKTIEBOLAG KILAFORS Tel. 0278/504 00 Växel</p>	<p>Timmerhus LARS MICKELSSONS ENTREPRENAD AB Kilafors - Tel. 503 79</p>	<p>KILAFORS SPARKÖP Inneh. Knut Andersson Vi vill inte va' störst — men vi vill va' bäst.</p>
 <p>Föreningsbanken Hanebo</p>	<p><i>Ge - Foto</i> Göte Edlund Tel. 0278-502 87</p>	 <p>HÄLSINGE- STUGOR KILAFORS - Tel. 506 15</p>
<p>Handelsbanken Kilafors</p>	<p>AB KILAFORS FÄRGHANDEL Leif Johansson Spektrum</p>	<p>Kilafors Möbelaffär 823 00 Kilafors 0278-501 49, 502 49</p>
<p>Nyboms bil och motor</p>	 <p>GARNTJÄNST 823 00 KILAFORS</p>	<p>Flinks Radio TV Tel. 0278/50178 KILAFORS Försäljning - Service</p>
<p>F:a Åke Nilsson Tel. 505 45 - Kilafors</p>	<p>C.-G. Bergmans Herrfrisering Kilafors - Tel. 501 84</p>	
<p><i>Kilafors Hemslöjd</i> Tel. 0278-500 17</p>	<p>NYA HOTELLET KILAFORS 0278-500 71</p>	 <p>KILAFORS INDUSTRI AB 823 00 KILAFORS</p>
<p>SIBOKIOSKEN SIV och SVEN-ERIK WIKSTRÖM KILAFORS Tel. 0278-503 74</p>	 <p>RUNDQVIST JÄRN 823 00 KILAFORS Telefon 0278-500 56, 508 44</p>	<p>KILAFORS Bokförlag & Revision Skolgatan 8 - 823 00 Kilafors - Tfn. 0278 - 511 55 ULF TORSTENSSON Av kommerskollegium godkänd revisor.</p>
<p>Enar Pettersson Biltrafik AB Telefon 501 54, 504 51 KILAFORS</p>	<p>KILAFORS REVISION & EKONOMI - KONSULTER HB Rolf Nyqvist Skolgatan 8, 823 00 KILAFORS 0278-509 95</p>	<p>SWEDSTAB AB KILAFORS - PERSTORP</p>
 <p>HERR- & DAMKONFEKTION Tel. 500 31, 502 95 Th. Hylander m. familj</p>	<p>SKÖLDS SKOR Järnvägsgatan 13 823 00 KILAFORS Tel. 0278-504 85</p>	<p>Borgströms Plåt KILAFORS</p>
<p>NÄSLUNDS Manufakturaffär Tel. 500 22 KILAFORS</p>	<p>Det lönar sig . . . ICA marknad KILAFORS</p>	<p>LÖTBOA HB 823 00 KILAFORS Tel. 0278/502 51 - 506 00</p>
 <p>ELEKTRISKA KILAFORS TELEFON 0278/540 73</p>	<p>Konsums blå och vita varor köpes utav stora skaror. Nu ca 70 artiklar till ständigt lågpris. Välkommen! Konsum hallen, Kilafors</p>	<p>KILAFORS LEK OCH SPORT AB Box 79, 823 00 Kilafors Tel. 510 16</p>
<p>Sibo - Parkkiosken BENGT SVEDLUND Tel. 505 97</p>	<p>KILAFORS MINIBUTIK ALLT I SPECERIER PRESENTARTIKLAR Öppet. vard. 9.00-21.00. Sönd. 11.00-21.00 Tel. 0278-512 15</p>	<p>Kilafors Herrgård Telefon 0278-504 05</p>

Hanebo: Jul

Årgång 33

Redaktör:
Elow Brolin

*Omslagsbild: Sommarlandskap, Granbo
Oljemålning av Per Englund*

Pris 12:–